

Sygn. akt I KK 419/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie A. B.

skazanego za czyn z art. 141 k.w.

w dniu 4 stycznia 2023 r.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 1 i 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 14 września 2021 r., sygn.

IV Ka 751/21, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 1 kwietnia 2021 r., sygn. II W 701/20

orzeka:

uchyla wyroki sądów obu instancji i uniewinnia obwinionego A. B.,
obciążając Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie.

UZASADNIENIE

A. B. został oskarżony o to, że w dniu 11 lipca 2020 roku o godzinie 16:20 we Wrocławiu na Rynku (u zbiegu ul. [...] i [...]) prezentował publicznie treści nieprzyzwoite w ten sposób, że podczas zgromadzenia, którego był

organizatorem, eksponował dwa banery ze zdjęciami martwych, zakrwawionych płodów ludzkich, tj. o wykroczenie z art. 141 k.w.

Wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2021 roku, sygn. akt II W 701/20, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu uznał obwinionego A. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, tj. wykroczenia z art. 141 k.w. i za czyn ten na podstawie art. 141 k.w. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 500 (pięciuset) złotych.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł obrońca obwinionego zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 141 k.w. poprzez błędną wykładnię znamienia „umieszcza” i uznanie, że w jego zakresie pojęciowym mieści się nie tylko fizyczne umieszczenie danych treści w określonym miejscu, ale także odpowiedzialność organizatora zgromadzenia publicznego za ich umieszczanie przez osoby biorące w nim udział, podczas gdy „umieszcza” w rozumieniu tego przepisu oznacza „stawiać, kłaść, wieszać, przyklejać, umiejscawiać, sytuować, sadowić, lokować, rozmieszczać”, zaś obwiniony wyjaśnił, że nie przyniósł inkryminowanych plakatów i nie umieścił ich w przestrzeni publicznej, co uniemożliwia zastosowanie przepisu wobec obwinionego;
2. art. 141 k.w. poprzez błędną wykładnię znamienia „nieprzyzwoity” i uznanie, że prezentowane na billboardzie treści przedstawiające szczątki ludzkie po dokonaniu zabiegu aborcji należy uznać za nieprzyzwoite w rozumieniu art. 141 k.w. podczas gdy – zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą – prezentowanie treści przedstawiających szczątki ludzkie po dokonaniu zabiegu aborcji, w kontekście wykładni pojęcia „nieprzyzwoity”, nie może zostać uznane za nieprzyzwoite w rozumieniu tego przepisu, a przy wykładni tego sformułowania należy brać pod uwagę, że aborcja jest społecznie ważkim tematem, co przyznaje większą swobodę w dobieraniu silnych środków wyrazu, a także fakt, że w przestrzeni publicznej powszechnie obecne są drastyczne środki wyrazu, np. kampanie społeczne o nadmiernej prędkości na drogach, czego konsekwencją jest to, że obecnie nastąpiło znaczne zawężenie zachowań czy treści, które mogą zostać powszechnie

uznane za nieprzyzwoite, ponadto prezentowanie takich treści, mieści się w granicach wolności słowa, wyrażania opinii i zgromadzeń;

3. naruszenie art. 10 ust. 1 i ust. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w zw. z art. 54 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 57 Konstytucji RP poprzez bezpodstawne zawężenie granic wolności słowa oraz wolności zgromadzeń, a w konsekwencji nieznajdujące uzasadnienia w społeczeństwie demokratycznym ukaranie obwinionego za wyrażanie swoich poglądów, przekazywanie informacji i głoszenie idei podczas zgromadzenia publicznego przez jego uczestników.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie obwinionego od zarzucanego mu czynu.

Wyrokiem z dnia 14 września 2021 roku, sygn. akt IV Ka 751/21, Sąd Okręgowy we Wrocławiu zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego wyroku wywiódł Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w. i art. 107 § 3 k.p.s.w. polegające na tym, że Sąd Okręgowy we Wrocławiu zaniechał dokonania rzetelnej kontroli odwoławczej orzeczenia sądu I instancji, nie rozważając w sposób należyty zarzutów obrazy prawa materialnego, tj. art. 141 k.w. sformułowanych w apelacji obrońcy i przedstawionej na ich poparcie argumentacji, pomijając zwłaszcza potrzebę poddania wszechstronnej, wnikliwej analizie i odniesienia się w ich perspektywie do wykładni znamienia „umieszcza” oraz znamienia „nieprzyzwoity”, co skutkowało zaaprobowaniem przez sąd *ad quem* wadliwego przyjęcia przez sąd rejonowy, iż swoim zachowaniem A.B. wyczerpał znamiona przypisanego przez ten sąd wykroczenia i utrzymaniem w mocy wadliwego wyroku sądu *a quo*, wydanego z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem art. 141 k.w. w wyniku niesłusznego uznania, że obwiniony umieścił w miejscu publicznym treści przedstawiające zdjęcia abortowanych ludzkich płodów, będące nieprzyzwoitymi w rozumieniu przywołanego przepisu.

Podnosząc powyższy zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku oraz poprzedzającego go wyroku sądu I instancji i uniewinnienie A. B. od przypisanego mu wykroczenia.

Pismem z dnia 22 grudnia 2022 roku Straż [...] w W., działając w charakterze „przyjaciela sądu”, załączyła do akt własną opinię odnoszącą się do niniejszej sprawy i wykładni znamion czynu z art. 141 k.w.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna i skutkowałą uchyleniem wyroków sądów obu instancji i uniewinnieniem obwinionego A. B. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Odpowiedzialności za wykroczenie z art. 141 k.w. podlega osoba umieszczająca w miejscu publicznym nieprzyzwoite ogłoszenie, napis, rysunek albo używająca słów nieprzyzwoitych. Zdekodowanie powyższej normy prowadzi do wniosku, iż dla jej wypełnienia wymagane jest podjęcie działania polegającego na „umieszczeniu”. Tymczasem ani z rekonstrukcji stanu faktycznego dokonanej przez sąd *meriti*, ani ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego nie wynika aby A. B. umieścił nieprzyzwoite ogłoszenie, napis lub rysunek w miejscu publicznym. Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym pozostaje, iż A. B. był organizatorem zgromadzenia odbywającego się w dniu 11 lipca 2020 roku w W.. W świetle dowodów nie budzi także wątpliwości, iż w czasie zgromadzenia prezentowane były kontrowersyjne banery z wizerunkiem martwych ludzkich płodów. Rzecz jednak w tym, że zgromadzony materiał dowodowy w żaden sposób nie wskazuje, by banery te umieścił A. B.. Bezpośredni świadek zdarzenia – funkcjonariusz Straży [...]– P. B. wskazał, że „około 16:00 pojawiły się dwie kobiety i osoby te szybko i sprawnie zmieniły dotychczas eksponowane banery ma dwa inne o tematyce antyaborcyjnej z uwidocznionymi zdjęciami martwych płodów ludzkich, jednocześnie zmieniając treść nagrań emitowanych z nagłośnienia na problematykę antyaborcyjną” (k. 19v). Treść tych zeznań co do istoty koreluje z ustalonym przez sąd stanem faktycznych gdzie wskazano, że „około godziny 16:00 nastąpiła podmiana banerów, tj. uczestnicy tegoż zgromadzenia wystawili na widok

publiczny dwa banery poświęcone tzw. tematyce aborcyjnej. Ustalono, iż wskazane banery o tytułach „G.” oraz „P.” przedstawiały m. in. szokujące i budzące odrazę zdjęcia martwych, zakrwawionych płodów ludzkich” (k. 246). Na tle takich ustaleń sąd *meriti* stwierdził, że „A. B. jako organizator i jednocześnie przewodniczący przedmiotowego zgromadzenia publicznego – dopuścił się wykroczenia stypizowanego przez ustawodawcę w art. 141 Kodeksu wykroczeń” (k. 246). Podobnie sąd odwoławczy wywiódł, nie uwzględniając apelacji obrońcy, iż „obwiniony był organizatorem i jednocześnie przewodniczącym zgromadzenia publicznego, na którym nastąpiła podmiana pierwotnych banerów i wystawienie na widok publicznych dwóch banerów poświęconych tzw. tematyce aborcyjnej. Ustalony przez sąd rejonowy stan faktyczny sprawy, jak też treść wyjaśnień obwinionego, pozwalają w sposób oczywisty na przyjęcie, że tego rodzaju działanie odbyło się za wiedzą, zgodą i pełną aprobatą obwinionego, który doskonale wiedział, że na przedmiotowym zgromadzeniu będą prezentowane banery przedstawiające szokujące i budzące odrazę zdjęcia martwych, zakrwawionych płodów ludzkich i te działania traktował jako nieodłączną część zorganizowanego przez siebie zgromadzenia” (k. 287).

Analiza ustaleń poczynionych przez sądy prowadzi do jednoznacznego stwierdzenia, iż odpowiedzialność za wykroczenie przypisana została A. B. w związku z ustaleniem, iż był on organizatorem zgromadzenia, na którym przedmiotowe banery wystawiono. Brak jest bowiem podstaw dowodowych do stwierdzenia, iż osobiście umieszczał on przedmiotowe banery, nie przyjął tego zresztą również sąd *meriti*. Ustalenia te nakazują wywieść, że A. B. przypisano sprawstwo kierownicze, poprzez kierowanie – jako organizator zgromadzenia – wykonaniem czynu zabronionego, względnie pomocnictwo lub podżeganie do takiego czynu innych osób jako organizator zgromadzenia. Rzecz jednak w tym, że niezależnie od kierunku rozważań, żadna z powyższych form nie mogła skutkować skazaniem A. B. za czyn z art. 141 k.w. **Odpowiedzialność za podżeganie lub pomocnictwo do popełnienia wykroczenia Kodeks wykroczeń przewiduje jedynie wtedy, gdy ustawa tak stanowi (art. 14 § 1 k.w.), a art. 141 k.w. odpowiedzialności analogicznej jak wobec sprawcy czynu, nie rozszerza na podżegacza lub pomocnika. Natomiast co do sprawstwa kierowniczego,**

to Kodeks wykroczeń takiej formy zjawiskowej w ogóle nie przewiduje. Konstrukcja z art. 18 § 1 k.k. nie może być rozszerzana na czyny zabronione będące wykroczeniami. Rozwiązania przyjęte w Kodeksie karnym (art. 18 § 1 *in fine*) stanowią wyjątek od zasady ogólnej, który powoduje, że podżegacz i pomocnik zyskują status sprawcy w znaczeniu ścisłym. Wyjątek ten jest dla sprawcy niekorzystny, nie może więc być poszerzany i przenoszony do prawa wykroczeń bez podstawy prawnej (por. T. Bojarski (red.), A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarczyk, Kodeks wykroczeń. Komentarz, wyd. V, WK 2015). Brak też jest podstaw do przyjęcia, aby sąd I lub II instancji rozważał możliwość działania obwinionego w formie współsprawstwa, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami.

Wobec powyższego brak jest podstaw do uznania, że obwiniony A. B. wypełnił znamiona wykroczenia z art. 141 k.w. zarzuconego mu we wniosku o ukaranie. Skoro żadnej z opisanych wyżej form sprawczych czy zjawiskowych wykroczenia przypisać mu nie można, to w oczywisty sposób nie wolno przyjmując, by wyczerpał kodeksowe znamię „umieszcza” zawarte w przypisanym mu wykroczeniu. Tym samym słusznie Prokurator Generalny zarzucił nienależyte rozważenie zarzutu apelacyjnego dotyczącego tego właśnie sformułowania. Zaznaczyć przy tym trzeba, że powyższe okoliczności wchodziły w zakres zarzutu apelacyjnego, w istocie przez sąd odwoławczy przemilczanego. Nie sposób bowiem uznać dokonanej kontroli odwoławczej za rzetelną, która w sposób należyty rozważyła zarzut apelacyjny, w sytuacji gdy powyższą kwestię oceny wypełnienia znamion sprowadzono do sprawowania przez A. B. funkcji organizatora zgromadzenia.

Jednak nie tylko kwestie podmiotowe zdecydowały o nienależytym rozważeniu stawianego przez obrońcę sądowi I instancji zarzutu obrazy prawa materialnego. Trafnie zwrócono uwagę w kasacji, że sąd *meriti* uznał A. B. za winnego czynu w kształcie zarzucanym przez oskarżyciela, podczas gdy Straż [...] zarzuciła mu, że „prezentował publicznie treści nieprzyzwoite”, „eksponując dwa banery”. Istotnie oceny wymagało zatem również i to czy przypisana obwinionemu czynność sprawcza w postaci „prezentowania” jest tożsama z penalizowanym w art. 141 k.w. „umieszczeniem”. W kontekście tego Sąd Najwyższy miał na względzie

jednoznaczne poglądy doktryny i orzecznictwa, że formułując opis czynu nie jest wymagane użycie słów ustawy, ale wystarczające jest gdy opis czynu wskazuje, że narusza on konkretną normę sankcjonowaną (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 7 sierpnia 2019 r., II AKa 39/19, LEX nr 2726852; wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2015 r., V KK 53/15, OSNKW 2015/10, poz. 84, z glosą aprobującą Sz. Tarapaty, OSP 2017/4, s. 21–31; wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2015 r., V KK 138/15, OSNKW 2015/11, poz. 97, z glosą aprobującą D. Wysockiego, OSP 2016/3, s. 422–427; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 19 czerwca 2015 r., II AKa 157/15, LEX nr 1766086; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 25 czerwca 2015 r., II AKa 201/15, KSAG 2015/4, s. 232–249). Rację ma więc Sąd Najwyższy przyjmując, że obowiązująca procedura karna (wykroczeniowa) nie ma charakteru formułkowego, co oznacza, iż przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nie zawiera wymogu, aby w opisie czynu przytoczono dosłownie wszystkie ustawowo określone znamiona czynu zabronionego; **pominięcie ustawowego określenia znamienia przestępstwa (wykroczenia) w opisie czynu przypisanego nie stanowi przeszkody w uznaniu, że wypełnia on znamiona konkretnego przestępstwa (wykroczenia), jeżeli opis ten mieści się w granicach pojęć, którymi przepis prawa materialnego określa te znamiona** (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2016 r., II KK 246/16, LEX nr 2152390; wyrok Sądu Najwyższego z 22 października 2009 r., IV KK 111/09, LEX nr 550462; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 marca 2014 r., III KK 416/13, LEX nr 1444607; wyrok Sądu Najwyższego z 26 listopada 2014 r., II KK 141/14, OSNKW 2015/5, poz. 42; wyrok Sądu Najwyższego z 1 września 2015 r., V KK 212/15, LEX nr 1794322; wyrok Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2015 r., II KK 283/15, LEX nr 1938677; wyrok Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2016 r., II KK 152/16, LEX nr 2108094; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 1 września 2016 r., II AKa 267/16, LEX nr 2139380). **W opisie czynu powinny znaleźć się te elementy, które należą do istoty czynu przestępnego, a więc dotyczące podmiotu czynu, rodzaju atakowanego dobra, czasu, miejsca i sposobu popełnienia czynu oraz jego skutków**, zwłaszcza rodzaju i wysokości szkody (wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 1973 r., V KRN 23/73, OSNKW 1973/10, poz. 129, z uwagami aprobującymi A. Kaszyckiego, S. Mendi, Przegląd orzecznictwa Sądu

Najwyższego w zakresie postępowania karnego za 1973 rok, s. 239 oraz M. Cieślaka, Z. Dody, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie postępowania karnego za rok 1973, s. 77; wyrok Sądu Najwyższego z 12 lipca 1976 r., V KR 60/76, OSNPG 1977/1, poz. 8, z uwagami aprobowanymi M. Cieślaka, Z. Dody, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie postępowania karnego (I półrocze 1977 r.), s. 52, i A. Kafarskiego, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego z zakresu postępowania karnego (I półrocze 1977), NP 1978/9, s. 1326; wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1983 r., II KR 49/83, OSPiKA 1984/6, poz. 126; wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2002 r., II KKN 270/00, LEX nr 55527; wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2002 r., III KK 454/02, LEX nr 74424; wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2006 r. III KK 164/05, Prok. i Pr.-wkł. 2006/9, poz. 12; postanowienie Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2007 r., II KK 101/07, KZS 2007/10, poz. 44; postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2008 r., V KK 245/07, Prok. i Pr.-wkł. 2008/10, poz. 21; wyrok Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2012 r., IV KK 326/11, Prok. i Pr.-wkł. 2012/7–8, poz. 11; wyrok Sądu Najwyższego z 22 marca 2012 r., IV KK 375/11, OSNKW 2012/7, poz. 78; postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2013 r., II KK 71/13, OSNKW 2013/8, poz. 65; wyrok Sądu Najwyższego z 3 września 2014 r., III KK 70/14, OSNKW 2015/1, poz. 9; wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2017 r., V KK 39/17, LEX nr 2278335; wyrok Sądu Najwyższego z 15 maja 2018 r., IV KK 308/17, LEX nr 2556100; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2018 r., II KK 75/18, LEX nr 2600081; wyrok Sądu Najwyższego z 8 lutego 2019 r., IV KK 83/18, LEX nr 2619295; wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2019 r., IV KK 58/19, LEX nr 2636221; W. Kubala, Z problematyki ustalania i opisu czynu w postępowaniu karnym, NP 1976/9, s. 1245). **Chodzi zatem o objęcie opisem wszystkich elementów czynu mających znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej** (R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Tom. III. Komentarz do art. 297-424*, Warszawa 2021, art. 413).

Na tle powyższego należało rozważyć czy przypisana A. B. czynność wykonawcza w postaci „prezentowania przez eksponowanie” odpowiada pojęciowo przyjętemu przez ustawodawcę znamieniu „umieszcza”. W doktrynie wskazuje się, że znamień czasownikowe „umieszczać” oznacza stawiać, kłaść, umiejscawiać,

sytuować, sadowić, lokować, rozmieszczać (M. Zbrojewska [w:] Kodeks wykroczeń. Komentarz, wyd. II, red. T. Grzegorzczak, Warszawa 2013, art. 141). Na podstawie art. 141 k.w. karalne jest umieszczenie, a więc ulokowanie w jakikolwiek sposób, np. przez naklejenie napisanego na papierze ogłoszenia na murze budynku, napisanie go bezpośrednio na murze, nakreślenie tam rysunku bądź napisu, zawieszenie napisanego na jakimś materiale ogłoszenia lub nakreślonego rysunku lub napisu na gałęzi drzewa (J. Piórkowska-Flieger [w:] Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany, red. T. Bojarski, LEX/el. 2022, art. 141). Tymczasem przyjęta przez sąd I instancji i zaakceptowana przez sąd odwoławczy czynność w postaci „prezentowania” w znaczeniu odnoszącym się do czynu przypisanego obwinionemu odczytywana być powinna jako „wyrażanie lub uosabianie czegoś”. Konfrontując ze sobą oba pojęcia należy dojść do przekonania, iż nie są one tożsame. Wniosek taki wynika przede wszystkim z charakterystycznego elementu trwałości w określonym miejscu immanentnie związanym z pojęciem „umieszczania”. Owa stałość, choć oczywiście w ograniczonym zakresie, nie cechuje natomiast czynności „prezentowania”. Niewątpliwie zatem A. B. przypisano czynność wykonawczą o zdecydowanie szerszym znaczeniu, która nie jest tożsama z czynnością zdefiniowaną w art. 141 k.w. Także i to świadczy o niedostatecznym rozważeniu zarzutu apelacyjnego sformułowanego przez obrońcę.

Tym samym uznać należało, że sąd *ad quem* rozpoznając zarzut pierwszy apelacji obrońcy, faktycznie uczynił to w sposób pobieżny i lakoniczny, w rzeczywistości nie odnosząc się do istotnych elementów możliwości zaistnienia przesłanki „umieszcza”. Powyższe skutkowało uznaniem kasacji Prokuratora Generalnego w omawianym zakresie za zasadną, i to w stopniu oczywistym.

Podzielić należy także podniesiony przez Prokuratora Generalnego zarzut nienależytego rozważenia zarzutu apelacyjnego obrazy prawa materialnego – art. 141 k.w. w zakresie pojęcia „nieprzyzwoite”. W kontekście tym już na wstępie zaakcentować należy, że określenie „nieprzyzwoity” to określenie nieostre, podobnie jak wiele określeń używanych w Kodeksie wykroczeń (np. „nieobyczajny”, „złośliwie”). Jednak, jak się wydaje, uznanie czegoś za nieprzyzwoite zależy w

większym stopniu niż w przypadku innych wykroczeń od indywidualnej wrażliwości oceniającego. Określenie „nieprzyzwoity” cechuje się bowiem – w rozumieniu potocznym – mniejszym zabarwieniem negatywnym niż np. określenie „złośliwie”. Według Słownika języka polskiego nieprzyzwoity to „nieskromny, bezwstydnny, nieobyczajny; niezgodny z panującymi normami, zasadami, etykietą” (Słownik języka polskiego..., s. 532). J. Bafia, odnosząc określenie „nieprzyzwoite” do ogłoszenia, napisu, rysunku albo słów, stwierdził, że mogą one „wywołać oburzenie społeczne, mają charakter bezwstydu lub dają wyraz lekceważenia innych ludzi” (J. Bafia [w:] J. Bafia, D. Egierska, I. Śmietanka, Kodeks..., s. 329). Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy, **dla możliwości przypisania odpowiedzialności za wykroczenie zamieszczenia w miejscu publicznym nieprzyzwoitego ogłoszenia, napisu lub rysunku (art. 141 k.w.) istotne jest nie to, czy przedstawiona w nich treść jest drastyczna, szokująca, a nawet oburzająca, a to, czy są one nieprzyzwoite, a więc wulgarne, bezwstydne, nieobyczajne, demoralizujące, łamiące normy obyczajowe, moralność, etykę lub budzące zgorzienie**, czy też, że są nastawione na lekceważenie uczuć innych ludzi albo też na epatowanie ich okrucieństwem (wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II KK 116/22, OSNK 2022, nr 10, poz. 37). Ową „nieprzyzwoitość” jako znamię wykroczenia z art. 141 k.w. wiązać należy głównie z zachowaniami wulgarnymi, bezwstydными lub nieobyczajnymi, związanymi zasadniczo ze sferą intymności i seksualności człowieka.

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż zdjęcia martwych płodów ludzkich nie wyczerpują znamienia „nieprzyzwoitości” w rozumieniu art. 141 k.w. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 22 października 2021 r., IV KK 247/21, LEX nr 3259921; wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II KK 116/22, OSNK 2022, nr 10, poz. 37). Całkowicie trafna na tym tle jest konstatacja, iż o ile prezentowane zdjęcia abortowanych ludzkich płodów mogą być oceniane jako drastyczne, szokujące, a nawet oburzające, to żadną miarą nie można powiedzieć, że są one wulgarne, bezwstydne, nieobyczajne, demoralizujące, łamiące normy obyczajowe, moralność, etykę, budzące zgorzienie. Problematyka ochrony życia ludzkiego od jego poczęcia aż do naturalnej śmierci jest na tyle społecznie doniosła, że z pewnością może uzasadniać nawet przerysowaną formę

przekazu przez osoby silnie zaangażowane w dążenie do spowodowania zaostżenia lub złagodzenia przepisów dotyczących aborcji. Nie sposób uznać, żeby tego rodzaju przekaz miał demoralizujący wpływ na społeczeństwo i burzył jego normy obyczajowe. Należy oczywiście zgodzić się z postulatami, aby promowanie takich czy innych postaw dotyczących dopuszczalności przerywania ciąży odbywało się za pomocą mniej drastycznych środków wyrazu, nie ignorujących wrażliwości osób prezentujących poglądy przeciwne. Niemniej, w sytuacji jaka miała miejsce w omawianej sprawie, nie można było przyjąć, że obwiniony prezentując w miejscu publicznym zdjęcia z rozczłonkowanymi ludzkimi płodami, umieścić „nieprzyzwoite” treści, jak przyjęły to orzekające w sprawie sądy obu instancji. Nie tracąc z pola widzenia praw i interesów innych osób należy zauważyć, że przecież ich ochrona może odbywać się na drodze cywilnej (ochrona dóbr osobistych), czy też administracyjnej, a ingerencja prawa penalnego w omawianej kwestii winna zawsze stanowić ostateczność (*ultima ratio*) (wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II KK 116/22, OSNK 2022, nr 10, poz. 37). Sąd Najwyższy orzekający w tym składzie w pełni wnioszek ten podziela i przyjmuje jako własny.

Niezależnie od podzielenia zarzutów kasacji warto jednak zaznaczyć, iż w obecnych czasach powszechnie stało się prowokowanie do refleksji za pomocą łatwo zauważalnych narzędzi nastawionych na przykuwanie uwagi, często szokujących w odbiorze. Warto jednak dostrzec szerszą perspektywę, pluralizm poglądów i różną społeczną wrażliwość. Uwzględnienie wszystkiego tego może skłonić do refleksji, iż próba zbiorowego narzucenia poglądów za pomocą efektu szokowania, ale pozostająca w oderwaniu od aspektu edukacyjnego, może przynieść efekt wprost odwrotny od zamierzonego.

Odnosząc się jeszcze pokrótce do pisemnego stanowiska nadesłanego przez Straż [...] w W., to pomimo jego wysokiego poziomu merytorycznego nie mogło ono wywrzeć wpływu na treść rozstrzygnięcia z uwagi na oczywistą zasadność kasacji wywiezionej przez Prokuratora Generalnego w tej konkretnej sprawie.

W konsekwencji, w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w. i art. 107 § 3 k.p.s.w. poprzez dokonanie przez sąd odwoławczy niewłaściwej kontroli odwoławczej. Sąd okręgowy zaakceptował bowiem błędny pogląd sądu I instancji w postaci błędnej wykładni znamion wykroczenia przewidzianego w art. 141 k.w., dokonując rażąco wadliwej kontroli wyroku sądu *a quo*. Obraza ta miała oczywisty wpływ na treść wyroku. Jednocześnie, wskutek nierzetelnej kontroli odwoławczej do orzeczenia sądu II instancji przeniknęło uchybienie (wadliwa wykładnia znamion art. 141 k.w.), które spowodowało wydanie nieprawidłowego orzeczenia również przez sąd I instancji. Wobec powyższego Sąd Najwyższy zdecydował o uchyleniu wyroków sądów obu instancji i wobec niemożności przypisania A. B. zarzucanego mu wykroczenia w oparciu o poczynione w sprawie ustalenia – uniewinnił go od stawianego mu zarzutu.

Wobec wydania wyroku uniewinniającego Sąd Najwyższy kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.